

בתורה ששל תורה

פרפראות עה"ת משלחן ומבאר רבותינו נבג"מ יו"ט ע"י חבורת אברכים דקהילת הסידי סאטמאר בארה"ק

כס"ד

ביום שישי ערש"ק מתחילין לומר ותן טל ומטר

זמנים לשב"ק
גליון תשס"א
פרשת נח
א' מרחשון תשפ"ה
הדלה"נ 4:14
מוצש"ק 6:05
עלות השחר 4:40
נץ החמה 5:52
סווק"ש א' 7:52
סווק"ש ב' 8:37
סווק"ש ב' 9:32
חצות 11:22

תמים היה בדורותיו, היינו שהסתכל על מעשי דורו הרע, וידע שמה שהם עשו אסור לו לעשות שהרי נענשו על מעשיהם רק לעשות היפוך ממה שעשו, שבדאי ישרים בעיני ה', וכפי תמים היה בדורותיו ע"י דורו. (ברך משה)

אלה תולדות נח וגו' וברש"י עיקר תולדותיהם של צדיקים מעשיהם הטובים וי"ל בניו נדרכים ע"י מעשיו הטובים שמעשיו הטובים יהיו העיקר בתולדותיו, שאין בניו תלויים בדיבוריו, העיקר תלוי במעשיו ועד כמה שהוא מוסר נפשו לעבודת בוראו ויודעים אין יתגדלו בניו שבוה שהבן רואה אצל אביו עבודתו לה' מסירות נפשו וביטול רצונותיו לה', יתגדל ויתחנך ג"כ לעשות כמעשהו. (שפתי צדק)

או יאמר ותשחת הארץ הם מעשיהם הרעים, ומצד זה נתמלאה הארץ מקטרגים המתייחסים בשם חמס, והוא שהודיע ה' לנח באומרו קץ כל בשר בא לפני פירוש אותם המקטרגים שנבראו מיושבי הארץ שנקרא קץ כמו שמפורש בדברי הוזהר (ח"א סג) בא לפני וקובל למהר לאבדם: וטעם הודעת כל הכתובים הוא לומר כי זולת זה היה ה' מאריך אפו זמן מה, והגם שאמר בפרשה הקודמת ויאמר ה' אמחה את האדם וגו', עם כל זה ינחם ה' על הרעה והיה מאריך אפו אלא לצד הפלגת המשחית, והוא אומרו וירא אלהים וגו', והנה נשחתה בהפלגה, וטעם זה מיהר ה' לומר לנח עשה לך וגו', וטעם שהזכיר בפרשה זו שם אלהים הראה כי עם מדת רחמים נהפכה למדת הדין לצד מעשה הרשעים: (אוה"ח הק')

צהר תעשה לתיבה, פ"י שהצדיק ע"י תיבות התורה שלומד בה הוא מהפך הצרה לצהר. (נועם אלימלך)

כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. פירש"י (בתחילת הפרשה) יש דורשין אותו לשבח ויש דורשין אותו לגנאי, וקשה אם יכולים לדרוש לשבח למה לדרשו לגנאי, וי"ל דהנה צדיק המושל ברוחו ואין משיגים בבני אדם המלעיגים בו, אפי' מצוה קלה לגדולה יחשב כיון שלא עשאה לשום פניה כלל, אבל בדור שכולו צדיקים עובדי ה' מאהבה אין לו שום שכר רק לפום צערא אגרא. והנה יש דורשין לגנאי, כי נח היה צדיק תמים אבל רק בדורותיו שהיו כולם רשעים, והיו מצחקים עליו אם עשה מצוה, ע"כ חשבו הקב"ה לתם שעשאה בלי שום פניה, אבל אם היה בדורו של אברהם שהיו כולם צדיקים, ואז היה כולם התגיירו, אז לא היה צדיק כל כך עם המצוות שעשה, והקב"ה יודע כל, ע"כ אמר כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, הכוונה כי לפני אין אתה צדיק רק בדור הזה, אבל אם היית בדור אחר לא היית צדיק לפני כל כך. (חתם סופר)

ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ. לפי מדת יראתכם ומוראכם מפני הקב"ה, אותה יראה יפול על חיות הארץ. (תפארת שלמה)

אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים. ונפרש עפ"י מה שכתוב בספ"ה ק"ק נועם אלימלך לפרש הפסוק פתחו לי שערי צדק אבא במ אודה יה זה השער לה' צדיקים יבואו בו, דהנה עיקר מדת הצדיקים כך היא שבכל מה שעובד

והיה כמשיב, את האלקים התהלך נח (אלקים רמז על גבורה), שעבד את השם בכל כחו וגבורתו ולא השיגח על שום דבר כלל, רק עבד עבודתו בייגיע רבה עד למאוד, על כן בא בשכרו וראה את המציאה אשר לא עמל בה, ירצה אף שעבודתו לא היתה רק שיהיה נקרא בשם צדיק לפני הקב"ה, עם כל זה ע"י היגיעה הזאת בא לו מציאה במה שנקרא בשם "תמים" גם כן, וזה יגעתי ומצאתי בהיסח הדעת: וזה שמסיים בפרשה הקודמת ונח "מצא" חן בעיני ה', ומה היה המציאה, על זה סמך ליה אלה תולדות נח נח איש צדיק "תמים", שהמציאה היה אשר מצא שיקרא בשם "תמים", שעבודתו לא היה רק שיהיה בגדר צדיק בלבד, כיון שעושה רצונו של מקום זה שמו נאה לו: וזה שאמר להלן כי אותך ראיתי צדיק לפני (דייקא), היינו לפני במה שעבדת לפני לא היה רק שתהיה בבחינת צדיק, אבל לפניך אית לך מעלה יתירה נוספת היינו צדיק תמים שהגיע לידך המציאה, ונח מצא חן בעיני ה' להקרא בשם נח איש צדיק תמים: (קדושת יום טוב)

את האלקים התהלך נח, ובבעל הטורים איתא שהאלקים התהלך נח ס"ת חכם, ואפ"ל דמתחילה אמר הפסוק איש צדיק תמים, שהלך בתמימות ולא חקר אחר העתידות רק בטח בה' הוון ומפרנס לכל, שלא יעזבנו, אבל כל זה רק במילי דעלמא אבל במילי דשמיא דהיינו את האלקים, את התהלך נח, וכפי' התרגום בדחלתיה דה' הליך נח, והיינו שהיה מפחד ועל העתיד, דואג לראות את הנולד שלא תארע תקלה וכו', וכמו שכתוב אשרי אדם מפחד תמיד, ובוה היה חכם, שהרי אמרו איזהו חכם הרואה את הנולד. (עצי חיים)

ויבא נח ובניו ואשתו ונשי בניו אל התיבה מפני מי המבול, ובמדרש, א"ר יוחנן מחוסרי אמונה היה אלולא שגיגע המים לקרסוליו לא נכנס לתיבה, וברש"י איתא, מאמין אוינו מאמין שיבוא המבול וכו', ואפ"ל כוונת דברי רש"י ע"פ מה דמתאמרא משמיה דהצדיק הקדוש מהר"י זל"ל מלובלין זיעועכ"א, שאמר שאפ"י אם הייתי שומע מפי הקב"ה בעצמו שהנני צדיק לא הייתי מאמין בעצמי כ"א על אותו רגע בלבד, אבל מיד אח"כ יכול להיות שאבדתי מדרגתי מבחינת צדיק עכתי'ק, וכמו"כ אפ"ל בנח הצדיק דאף שא"ל הקב"ה כי אותך ראיתי צדיק לפני וגו' לא היה מאמין אלא על אותו רגע בלבד, ואח"כ מיד חשד א"ע שאבד מדרגתו הגדולה, והנה נח חשב שאין לו זכויות להנצל, רק שאם גם הוא יאבד, מי ישאר לקיום העולם וכיון שהוא במעלה השווה עם חבירו ממילא כולם ינצלו, ולמד כן ממה שא"ל ה' בא אתך וכל ביתך אל התיבה כי אותך ראיתי צדיק וגו' משמע דגזירת המבול תליא במה שהוא צדיק וכדאי להנצל, וז"ש רש"י לך אף נח מקטני אמנה היה ר"ל בעצמו, שהיה מקיים בנפשו משאחז"ל אל תאמין בעצמך עד יום מותך וכדור הצדיקים המקטינים עצמם, והיה מאמין ואינו מאמין ר"ל באותו רגע שא"ל הקב"ה כי אותך ראיתי צדיק היה מוכרח להאמין בצדקתו בע"כ, אבל מיד אח"כ חשד א"ע ולא האמין בצדקתו, וע"כ חשב שלא יבוא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקוהו המים.

או יאמר אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים וגו' (בראשית וט). על פי מ"ש בנחלת עזריאל בשם המדרש (ב"ר פכ"ה ב') דהיה שמו מנחם, דכן ראוי לפי הטעם זה ינחמנו (בראשית ה כט), אך דהכתוב העלים שמו מפני הכשפים. וצריך להמתיק דנעלם שם העצם מאנשי דורו שהיו מכשפים בהשגחה, ונכתב שם המקרה הזה בתורה, להודיע זה החסד שנעשה לו. והנה הוכיח בספר הנ"ל מזה דלא היה כדאי אלא שמוצא חן (ב"ר פכ"ח ט'), דאם לא כן לא היה צריך לשמירה מכשפים כמ"ש בר' חנינא דנפיש זכותיה (סנהדרין ס"ז ע"ב), עד כאן. ועל פי זה יובן אלה תולדות נח, ומקשה הפסוק נח המלא איש צדיק תמים היה ואין צריך לשמירה מכשפים, ואם כן למה לא נכתב מנחם, לזה משיב הפסוק את האלקים התהלך נח, ר"ל כמ"ש לעיל דהסכים עם מדת הדין, וזה היה חטאו, ולכן שמו נח דהיה צריך לשמירה, והבן:

או יאמר אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדורותיו וגו' [ו, ט]. וכתוב בתורה (ז, א) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, מכאן אמרו רז"ל (עירובין ח ע"ב) שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכו'. אמנם עוד קשה, דכאן כתיב בדורותיו לשון רבים, ולהלן כתיב בדור הזה: ומפי אאזמ"ו זלה"ה שמעתי, כי נח היה צדיק, אלא שהיה לו קצת חסרון מה שלא התפלל על בני דורו, כמו דאיתא במדרש (זוהר נח טז ע"ב). והנה הר"מ בספר המורה (ח"ב פמ"ו) כתב כי גם בדורות שמאדם ועד נח לא היו חיים כי אם מאה או מאה ועשרים שנים, כדכתיב (לעיל ו, ג) והיו ימיו מאה ועשרים שנה, רק אנשים פרטים הנקובים בשמותם בתורה לומר שהיו חיים ערך תשע מאות שנה וכדומה על דרך נס. ומעתה, נח שהיה בן שש מאות בעת המבול, ראה כמה דורות, וקודם דור המבול שלא היה צורך להתפלל להגין בעדם היה צדיק גמור מבלי שום חסרון. וזהו שאמר הכתוב צדיק תמים היה בדורותיו שקודם המבול. אך עתה זאת היה לו את האלהים התהלך נח, זהו חסרון שהסכים עם מדת הדין ולא הגין בתפלתו בעדם, וזה שאמר לו הקב"ה כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה, דייקא, ולא אמר תמים, כי בדור הזה לא היה תמים, לאשר לא התפלל עליהם, ע"כ דבריו, הלא הם כתובים בספר ישמעל משה (ר"פ נח ד"ה באופן), ודפח"ח: (ייטב לב בשם אביו הגה"ק רבי אלעזר ניסן זיע"א)

ונח מצא חן בעיני ה', כי הלך בדרכו בבחינת ענוה ושפלות ליראתו יתברך. ועל זה אמר אלה (כלומר, שתי המדות האמורות להלן) תולדות נח, כפירוש רש"י, נח איש (כלומר חשוב) צדיק (במעשיו), עם היותו תמים בדרכיו עניו ושפל, עם את האלקים (המורה על התנשאות ומושל ותיקוף) התהלך נח, ולזה מרמז בסופי תיבות חכ"ם, כי היה משתמש בשני המדות, ענוה וגאות, לדרכי ה' כאמור:

וזה שאמר הכתוב אלה תולדות נח, הוא כינוי למעשים טובים כמו שפירש"י, נח איש צדיק תמים היה בדורותיו, ע"י עבודתו וגודל גיגיתו בהמצות ומעשים טובים זכה לבחינה גדולה שיקרא בשם צדיק תמים, ואמר הכתוב טעם לשבח מהיכן זכה להיות תמים במעשיו כנ"ל,

את בוראו הוא מבין יותר שאינו יכול להגיע אל התכלית, והיא היא העבודה לבוראו, וזהו שאמר הכתוב פתחו לי שערי צדק, שאוכל לעבוד את בוראי, ומשיבין לו זה השער לה' בזה שאתה סובר שעוד לא עבדת את בוראי, בזה אתה עובד את בוראי. וזהו יתפרש הפסוק אלה תולדות נח נח איש צדיק ע"י שהוא תמים דהיינו עניו ושפל ברך. (עטרת יהושע)

ניצוצות

אֵת מְלוֹת הַתְּפִלָּה יֵשׁ לְמִנּוֹת כְּמוֹנָה מְעוֹת.
אֲלוֹ הִיָּה יוֹדֵעַ הָאֵדָם עֲרֻפָה שֶׁל מֶלֶךְ בְּפִינָה,
הִיָּה מוֹנֶה אוֹתוֹ כְּמוֹנָה אֶלְפִים !

ביאור הדברים

מספרי דבי רב ספה"ק דברי יואל

כשהרשעים נאבדו מן העולם חוזר הבו"ת להתנהג במידת הרחמים לכלל בוראיו

אלה תולדות נח וגו' במד"ד הה"ד הפוך רשעים ואינם ובית צדיקים יעמוד, הפוך רשעים ואינם זה דור המבול, ובית צדיקים יעמוד זה נח וגו', וצ"ב דמה חידשו חז"ל בדרכתם והכל מפורש בקראי דדור המבול נמחו ונח ובניו נמלטו, ויתבאר עפימ"ד במד"ד (פר' ל"ג ס"ג) ויזכור אלקים את נח וגו', א"ר שמואל ב"ר אבי ליהושע שהם הופכים מדת רחמים למדת הדין, בכל מקום שנא' ד' מדת הרחמים וכו' וכתב יורא ד' כי רבה רעת האדם וינחם ד' כי עשה את האדם ויאמר ד' אמחה וגו' אשריהם הצדיקים שהם הופכים מדת הדין למדת רחמים, בכל מקום שנאמר אלקים הוא מדת הדין וכו' וכתב ויזכור אלקים את רחל וגו' ויזכור אלקים את נח וגו' עכ"ד המדרש.

אמנם הבדל רב יש בין ב' הפיכות אלו, דהרשעים כשמהפכין הרחמים לדין הם נאבדין ואין למוקיום, וגם המידה אין לוקיום, דא"א שיתנהג העולם במדת הדין, ואחרי שהם נאבדין, חוזר הבו"ת להיות מתנהג עם בריותיו במדת הרחמים, משא"כ הצדיקים כשהם מהפכין מדת הדין לרחמים, הם קיימים וגם למידה הוא יש לה קיום נצחי, וכמו שפי' האלשיך הק' עה"פ אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה, ותו"ד ז"ל דהנה כשהשפעת הברכה באה ע"י מדת החסד והרחמים, אפשר שיהי' לה הפסק ח"ו, ע"י הקטרוג או כשיש שעת זעם בעולם, משא"כ אם גם מדת הדין מסכים להשפעת הברכה, אז אין לה ביטול עולמית, וז"פ הפסוק אלקים יחננו ויברכנו, דהיינו אם הברכה בא מצד מדת הדין, אז יאר פניו אתנו סלה, הברכה היא נצחית ועולם ועד ואין לה הפסק ודפח"ח, ובהו יבואר קישור דברי המדרש הנ"ל, ודור המבול הפכו מדה"ר למדת הדין, ונח הפך מדת הדין למדת הרחמים כמו שדרשו חז"ל במדרש הנ"ל, וזשה"כ הפוך רשעים ואינם ר"ל שהרשעים מהפכים מדת הרחמים לדין, אבל ואינם שהם נאבדים מן העולם, וגם למידה הוא אין לה קיום וחוזר הבו"ת להיות מתנהג עם בריותיו במדת הרחמים, ובית צדיקים יעמוד זה נח, ר"ל מה שהצדיקים מהפכים מדה"ר לרחמים, ע"י"ז יש להם קיום וגם המידה הוא נצחי לעולם ועד והבן. (דברי יואל - קנט)

מצב דורינו במשנתו של רבינו הק'

בספרי דבי רב "דברי יואל"

כח התפילה של הצדיק מגני ומצלי גם על דורות העתידיים, אבידת רשעים מן העולם טובה גדולה הוא לעולם

אלה תולדות נח וגו' במד"ר סו"פ בראשית א"ר סימון מצינו שהקב"ה עושה חסד עם האחרונים בזכות הראשונים, ומנין שהקב"ה עושה חסד עם הראשונים בזכות האחרונים שנא' ונח מצא חן בעיני ד' באיזה זכות בזכות תולדותיו, עוד איתא במדרש אף נח לא הי'

כדאי אלא שמצא חן, וצ"ב מדוע לא הי' נח כדאי להנצל בזכות עצמו, והתוה"ק העידה עליו שהי' צדיק תמים, ובזוה"ק הפליגו בשבחיו שהי' נוטר ברית, וברית הקשת עשה ד' בזכותו, וכתב צדיק יסוד עולם, ואין לא הספיק זכותו אפי' על עצמו, ובזוה"ק הקשו אמאי לא הוי יכיל לאגנא בזכותו, להציל את כל העולם, עיי"ש תירוצם, אמנם עדיין צ"ב איך לא הועיל זכותו אפי' על עצמו אתמהה.

(ב) אומרו איש צדיק תמים, ולהלן הוא אומר כי אותן ראיתי צדיק לפני, ולא אמר תמים, ודברי חז"ל ידועים שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכולו שלא בפניו, אמנם ג"ז קשה שהרי נח למד תורה, וראה פסוק זה צדיק תמים, וא"כ ג"ז הוי בפניו, גם צ"ב השינוי שבתחלה אמר בדורותיו לשון רבים, ולהלן הוא אומר בדור הזה.

(ג) איתא בתנחומא פ' ראה (ס"ג) אמרו רבותינו הרבה כשרים היו בהן (בדור המבול) כגון נח ונמחו עם הדור עכ"ל, ולכאורה יהי' סתירה מכאן למה דאיתא בב"ר פ' ויראו הובא ברש"י ז"ל עה"פ אולי ימצאון שם עשרה, על פחות מעשרה לא ביקש אברהם, אמר דור המבול היו ח' נח וגו' בניו ונשיהם ולא הצילו על דורם, הרי מבואר שם דלא היו צדיקים בדור זולתם, וזה סותר לדברי התנחומא הנ"ל שהיו הרבה כשרים כגון נח וצ"ב.

(ד) עו"ק דמצינו בדרז"ל שהאשימו את נח על שלא התפלל עבור הצלת דורו, ואיתא בזוה"ק פרשה זו (דף ס"ח ע"א) א"ר יצחק כיון דא"ל קוב"ה והקימותי את בריתי אתך, הו' לי למבעי רחמי על עלמא, וקרבנא דאקריב לבתר, ליקרב לי' מן קדמת דנא, דלמא ישכך רוגזא מעלמא, עוד שם בשעתא דא"ל קוב"ה למשה ועלתה הניחה לה וגו' ואעשה אותך לגוי גדול, מיד אמר משה וכי אשבוק דינהון דישאל בגיני, השתא יימרון כל עלמא דאנא קטלית לון לישראל, כמה דעבד נח, דכיון דא"ל קוב"ה דישתזיב הוא ובניו לא בעא רחמין על עלמא ואתאבידו, ובג"כ אקרון מי המבול על שמי' כמד"א כי מי נח זאת לי וכו', ועוד הרבה מאמרים בדברי הזוה"ק כע"ז, ולפי"ז אין למד אאע"ה מנח שלא להתפלל על פחות מעשרה, והרי גם נח הי' ראוי לו להתפלל כמבואר בדרז"ל הנ"ל.

(ה) ובזוה"ק עצמו נראה כסתירה בענין הזה, שמתחלה אמרו דלא הי' יכול לאגנא על עלמא, בגין דלא אשתכחו מן עשרה, כד"א אולי ימצאון שם עשרה וכו' והוא כדברי הב"ר הנ"ל, ולהלן אמרו להיפך דהו"ל למבעי רחמי עליהו וכו', והוא סתירה לכאורה, הגם דמימרא הראשון ר' יוסי אמרה, והשני נאמרה בש"ר יהודה, אבל מה"ת לעשות פלוגתא בזה, וכללא הוא דאפשי פלוגתא לא מפשינו, וצ"ב להשוות דבריהם ז"ל.

ונראה לפרש דברי התנחומא הנ"ל במ"ש הרבה כשרים היו בהן כגון נח ונמחו עם הדור, הנה לא אמרו ונמחו במבול, אלא ונמסו עם הדור, יראה לפרש שנסתלקו מן העולם עוד קודם המבול ולפני הפורעניות, וכן איתא בספר הישר שהיו בדור הרבה צדיקים, וסילקם הקב"ה מן העולם כדי שלא יתפללו על דורם, ואיתא בגמ' ב"ק (דף ס' ע"א) א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן אין פורעניות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם, ואין מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה וכו' תני רב יוסף מ"ד ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, כיון שניתן רשות למשפחת אינו מבחין בין צדיקים לרשעים, ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה וכו' בכה רב יוסף כולי האי לאין דומין, פרש"י להבל חשבים הצדיקים שקודמין לפורעניות, א"ל אבי טיבותא הוא לגבייה דתבי כי מפני הרעה נאסף הצדיק, פרש"י טיבותא הוא שלא יראו ברעה העתידה לבוא, ע"כ, וביאור המאמר כי בכה רב יוסף דאע"ג שאין יכולין להנצל מן הפורעניות, דכיון שניתן רשות

למשפחת אינו מבחין, אבל אינו בדין שיקדימו לפורעניות תחלה, והשיב לו אביי כיון דסוכ"ס אינם יכולין להנצל, א"כ טיבותא הוא לגבייהו שלא יראו ברעה העתידה לבוא.

וכן איתא בזוה"ק פרשה זו (דף ס"ח ע"א) ר' יצחק אמר כל זמנא דחייבי עלמא אסגיא, זכאה דאשתכח בנייהו הוא אתפס בקדמיתא וכו', ונח היך שזיב לי' קוב"ה בין כל אינון חייביא, אלא בגין דיפקון מני' תולדין בעלמא, ותו דאיהו אתרי בהו כל יומא ויומא ולא קבילו מני', וקיים בנפשי' (יחזקאל ג') ואתה כי הזהרת רשע וגו' ואתה את נפשך הצלת, מכאן כל מאן דאזהר לחייביא, אע"ג דלא קבילו מני', הוא שזיב לגרמ' והוא חייבא אתפס בחובי' עכ"ל הזוה"ק, הרי מבואר בזוה"ק דאף על נח הקשו אין ניצול מבין הרשעים, אלא שניצול בשביל תולדותיו שהוא הי' מוכן לכן להעמיד תולדות כדאיתא בב"ר, וגם לפי שהוכיח את בני דורו ע"כ הציל את עצמו, ומעתה אין מן התימה שאלו הכשרים שבדורו שלא הי' להם זכות העמדת תולדות, ולא מצינו בדברי רז"ל שהוכיחו את בני דורם, ע"כ נסתלקו עוד קודם המבול, כמ"ש בזוה"ק דזכאה דאשתכח בנייהו הוא אתפס בקדמיתא.

ובזה יסורצו הקושיות והסתירות, כי לפני המבול יסמוכה לה, לא הי' אפשר לנח להתפלל על דורו, לפי שהיו פחותין מעשרה, שלא נשתירו כ"א נח וגו' בניו ונשיהם, והכשרים שבדור כבר נסתלקו מן העולם לפני הפורעניות, וא"ש שלמד אאע"ה ממנו שלא התפלל בסדום על פחות מעשרה, ומה שהאשימו בזוה"ק את נח שלא התפלל על דורו, הכוונה כל זמן שהיו הכשרים עדיין בעולם, וכבר נגזרה גזירת המבול כמ"ש רז"ל שהמתין הקב"ה ק"כ שנה מגזירת לא ידון רוחי וגו', ואז הי' נכווח להתפלל על הצלת העולם בצירוף הצדיקים שבדורו שהיו הרבה ויותר מעשרה, ומה שלא התפלל באמת בזמן שהכשרים היו עדיין בעולם, אולי לצד שהשיג שגזירת המבול מוכרחת, ואין רצון הבו"ת שינצלו ע"י תפלה, וכמ"ש בספה"ק זרע קדש דמבול בגימט' חסדו, כי הי' חסד גדול לאיבוד הרשעים, שאמלי ששאר בעולם לא הי' אפשר להיות קיום לאומה הישראלית מחמת גודל טומאתם, ולא הי' יכול אברהם אבינו להיות על אותה הבחי' שהי' וע"כ בהכרח שיאבדו, ולטעם זה מנע א"ע ולא התפלל עליהם, ואעפ"כ הי' נחשב זה לחסרון בשלימות, מה שלא התפלל על בני דורו, ואע"פ שלא הי' ראוי שינצלו, ובלא"ה לא הי' מועיל תפלתו על אותו הדור, אמנם תפלתו של צדיק אמת אינה חוזרת ריקם, ואם לא יועיל לשעתה אבל יועיל כדאי לדורות ישראל העתידיים, וכמ"ש ק"ז הייטכ לב זל"ה עה"פ המכסה אני מאברהם וגו' ואברהם היו יהי' לגוי גדול וגו', לבאר קישור הפסוקים, דלכאורה קמי שמיא גליא דלא ימצא עשרה צדיקים בסדום, ולא יועיל בתפלתו להציל את סדום, א"כ למה הודיעו הבו"ת מענין הפיכת סדום ויטבול צער חנם, אכן תועלת גדול והצלה גדולה לדורות ע"י תפלתו של אאע"ה, וכמ"ש בפדר"א (פכ"ה) דמכאן אמרו חכמים אם יש עשרה צדיקים במקום, בזכות המקום ניצול שנא' לא אשחית בעבור העשרה, הרי שבכוח תפלתו של א"א יהי' הצלה לדורות להציל בשביל עשרה צדיקים כל המקום בזכותם, וז"ש המכסה אני מאברהם אשר אני עושה, וא"ת מה תועלת ולמה יצטער בחנם, ע"ז אמר ואברהם היו יהי' לגוי גדול, ויועיל תפלתו לדורות ישראל עד עולם עכ"ל. ד. וכמו"כ בנח מה שלא התפלל על דורו, לפי שידע שלא הי' תפלתו מוקבלת, ואעפ"כ פגם הו' לגבי', וכן אמרו בזוה"ק (בהשמות רנ"ד ע"ב) אפי' הכיר הו"ל למבעי רחמי על עלמא, בגין דניחא לי' לקוב"ה מאן דיימר טבא על בניו וכו' עכ"ל, אבל כ"ז הי' טרם שנסתלקו הכשרים מן העולם, ואז הי' יכול

להתפלל על עלמא, אבל אח"כ סמוך למבול כבר היו פחותין מעשרה, ושפיר עביד דלא התפלל עוד, וממנו למד אאע"ה מה שלא התפלל על פחות מעשרה.

ויבאר בזה שינוי הפסוקים, דמתחלה כתיב צדיק תמים ולהלן לא אמר תמים, וגם אמרו בדורותיו ולהלן כתיב בדור הזה, דהנה כח עשרה גדולה מאוד, וכמ"ש ז"ל כל כי עשרה שכינה שריא, ודרשו ז"ל עה"פ ונקדשתי בתוך בניי שאין דבר שבקדושה פחות מעשרה, ומכ"ש עשרה צדיקים כוחם גדול מאוד להגין על כל המקום כמבואר בדרז"ל, ואפי' אינם בחבורה חדא, אבל ע"ש התקשרות רוחא ברוחא יוכלו לפעול הרבה ולהוסיף קדושה בעבודת השי"ת כידוע, וע"כ מעיקרא כתיב צדיק תמים בדורותיו, כ"ז שהיו בעולם הרבה כשרים וצדיקים, ובצירוף כח צדקתם הגיע נח למעלת השלימות בעבודתו ית', ונקרא תמים ע"ש השלימות, וזה היה בדורותיו שלפני המבול, אבל בדור הזה סמוך למבול שכר נסתלקו הצדיקים שבדור ונשתירו רק פחות מעשרה כאמרו"ל, ע"כ לא נאמר בו

הילולא דצדיקא

מרן הגה"ק רבי קלונימוס קלמן שפירא זיע"א הי"ד

בעל חובת התלמידים והכשרת האברכים ועוד

עלה על המוקד אש ד' מר חשוך תש"ב

הגה"ק רבי קלונימוס קלמיש שפירא זצוק"ל היה מגדולי הרבנים בפולין לפני השואה. רבינו נולד בי"ט באייר תרמ"ט בגרודז'יסק מזובייצקי שבפולין לאביו רבי אלימלך שפירא ומגרוז'יסק, מצאצאי הרבי רבי אלימלך מליזענסק זיע"א והמגיד מקאזניץ, ולאמו חנה ברכה, שהיתה בתו של האדמו"ר רבי חיים שמואל מחנצין זיע"א. לאחר שהתייתם מאביו בגיל שלוש, גדל אצל זקינו, רבי חיים שמואל מחנצין זיע"א ובהמשך הלך ללמוד אצל ש"ב האדמו"ר מקאזניץ רבי ירחמיאל משה הופשטיין זיע"א. בן אחותו הגדולה, מרת שרה דבורה.

בהיותו בשנת 16, בשנת תרס"ה, נישא להרבנית מרת חיה רחל הופשטיין, בתו של דודו רבי ירחמיאל משה הופשטיין. לאחר נישואיו המשיך לגור אצל חמיו, ממנו למד את תורת החסידות, שהיה דבוק ומקושר לרבו רבי אשר מסטאלין זיע"א.

בשנת תרס"ט לאחר שנפטר חותנו, קבע רבינו את מקום מגוריו בעיירה פיאסצנה, עיירה קטנה מדרום לווארשה ונתמנה שם למנהיג. בשנת תרע"ג מונה לרבה של העיירה. בשנת תרפ"ג ייסד את ישיבת "דעת משה" בווארשה (על שם חמיו), ושימש בה כראש ישיבה, בה ביקר בעיקר בימות הקיץ ובימים הנוראים. רבינו ייסד ארגון "שומרי שבת" בווארשה.

עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, נלכד בווארשה שהיה תחת מכבש של הנאצים הצוררים ימש". ושם נהרגו בנו, כלתו (בת האדמו"ר רבי שלמה חיים פרלוב הי"ד) ודודתו, וזמן קצר לאחר תחילת הכיבוש הרשע נפטרה עליו גם אמו. למרות האסונות הפרטיים, ולמרות הצרה הכללית, סרב להצעות בריחה שונות שהופנו אליו והעדיף להישאר עם חסידיו בגטו ווארשה. שם המשיך לנהל במסתרים את מהלך החיים הרגילים ובפרט בימי שבת ומועדים ואף נשא דרשות חוצבות להבות אש בנסיבות הימים. רבינו לא חדל לעודד את היהודים הכלואים בגטו גם בשעה שמצוקות הגטו הלכו וגברו. רבינו עשה הכל כדי לסייע ליהודים בקיום המצוות בגטו.

דרשותיו נמשכו עד סמוך שעלה למוקד האש. את תורותיו בתקופת השואה העלה על הכתב, והחיבאם בתוך כד חלב, בצירוף בקשה שיפדיוסם. לאחר מספר שנים נמצאו הכתבים על ידי פועלים שחפרו בהריסות הגטו. הכתבים הובאו למכון ההיסטורי היהודי בורשה. ואכן הכתבים בדרך לא דרך לידי ועד חסידי פיאסצנה והדפיסו ובעצם זה הספר הקדוש "אש קודש", שנדפס בשנת תש"ך.

ירושתו הקדושה שהשאיר לנו, הם ספריו הקדושים, ואלו הן: חובת התלמידים, הכשרת האברכים, מבוא שערים, צו וזירו, חובת האברכים הספר נאבד בתקופת השואה וחבל על דאבדיו. דרך המלך, בני מחשבה טובה, אש קודש.

אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה זרעו של עמלק. להבין הלשון זרעו של עמלק, שגם שהראשון היה שמו עמלק וכולם זרעו הם, מכל מקום הא גם כל האומה נקראת עמלק, כמו שאמר הפסוק בפרשת שלח עמלק יושב בארץ הנגב, וכן בשמואל אגג מלך עמלק, והיה צריך לומר עד שימחה עמלק. אבל הרמז הוא עד שימחה מה שעמלק זורע, כי גם אחר שימחה עמלק, הזרעים שזרע, ישארו, השבת שמחללים הרבה מישראל רחמנא ליציל באונם מפני צרותיו של עמלק, ישאר בכמה מהם זמן רב מחולל אצלם, וקדושתו מחוללת, ולא יפחדו כל כך מלעשות בו מלאכה כמו עד עתה. הזהירות ממאכלות אסורות לא תהא אצל הרבה מהם כל כך חמורה כמו עד עתה אם חס וחלילה נכשלים בהם בימי עמלק. והאם איתם בני

תמים, שנחסר לו השלימות שהגיע אליו מכח צירוף והתקשרות הצדיקים.

ובזה אפ"ל דברי היש דורשין ויש דורשין שנתקשו המפורשים בהם, דאין יתכן לדרשו לגנאי והתוה"ק העיד עליו צדיק תמים, ואפשר דהיש דורשים לגנאי לא על נח דרשו כן אלא על תמים הי' בדורותיו, וע"ז שביארנו דשלימות הי' מצד הכשרים שבדורו, שהועיל זכותם לאצטרופי להגביר כח קדושתו, אבל אילו הי' בדורו של א"א לא הי' נחשב כלום זכותם לגבי קדושתו של אאע"ה, אבל תרואיהו מודים על נח שאילו הי' בדורו של א"א הי' צדיק ביותר, שהי' מועיל לו בודאי זכותו של אאע"ה להגביר ולהגדיל כח קדושתו, ולא פליגי אלא במשמעות דורשין, דהיש דורשין לשבח דרשו בדורותיו על נח איש צדיק, דאילו הי' בדורו של א"א הי' צדיק יותר, והי"ד לגנאי דרשו לי' למיעוט בדורותיו על תמים הי' דשלימות הי' מצד דורותיו, אבל בדורו של א"א לא הי' נחשב שלימות דורותיו אלו לכלום.

ואפ"ל לדרכנו מ"ד את האלקים התהלך נח, ולכאורה מה משמיענו הכתוב בזה, וכבר אמר צדיק תמים הי' וא"א להיות צדיק תמים רק אם הולכים עם אלקים וברירתו, ובבעה"ט כתב את האלקים התהלך נח ס"ת חכם וצ"ב הכוונה בזה, ויתבאר עפ"י דרכנו הנ"ל שנת הסכים עם מדת הדין, ולא עמד נגדו להתפלל על הצלת דורו, והטעם מפני שהשיג שיש אומה הישראלית, ואלמלי ישארו בעולם לא הי' ישראל זוכין לקבלת התורה כמבואר לעיל בשם ספה"ק זרע קדש, וז"ש את האלקים התהלך נח ר"ק שהסכים למדה"ד, ונרמז בו ס"ת חכם דאיזה חכם הרואה את הנולה, ולפי שהשיג נח הצדיק שמוכרח כן שיאבדו לתועלת דורות ישראל, ע"כ הסכים למדה"ד וחכם יתקרי ע"ז, אך אעפ"כ הי' נחשב זאת לחסרון בשלימותו, כמבואר בוה"ק דאפ"ה הו"ל למבטי רחמי על עלמא, ואע"פ שיעד שלא יועיל תפלתו להציל יעיי"ש. (דברי יואל קנט - קסב)

הנעורים שמוכרחים להתבטל מתורה ואינם יודעים בעצמם אם חיים הם מצער וצרות רחמנא ליציל, ישובו במהרה להכניס את ראשם ורובם לתורה כמאז, גם אחר שימחה עמלק, אין השם שלם ואין הכסא שלם עד שימחה גם זרעו של עמלק, הזרעים שזרע בנו. ולכן מחה אמחה את זרע עמלק, כי הלשון כפול מורה על מהירות הדבר כמו ועל השנות החלום פעמים כי ממחר אלקים, ועל משה משה שקרא ד. בסנה בלא פסיק טעמא איתא במדרש (מדרש רבה שמות פ"ב) משל לאדם שנתן עליו משוי גדול וקורא פלוני פלוני קרובי פרוק מעלי וכו., היינו גם כן לשון מהירות, מחה אמחה מהרה כדי שלא ישאר אחריי הרבה זרעים. (אש קודש)

זכותו הגדול יגן עלינו ועל כל ישראל

סיפורי צדיקים

בעיירה קטנה אחת במדינת ליטא באו אל הבעש"ט הק' לבקשו, שישלח להם אחד מתלמידיו הקדושים להיות להם לרב, והם יקצבו לו פרנסתו בכבוד כראוי. נעתר להם הבעש"ט, בחר את אחד תלמידיו, ושלחו לאותה עיירה להיות שם לרב. בני העיר קיבלוהו בכבוד, והרב התחיל לטפל בעניני העיר ובצרכי הציבור. ביחוד שם עינו על עניני הצדקות שבעיר לסדרם כהוגן ולחפש להם מקורות הכנסה. ובאותה עיר דר איש אחד בן טובים ובר-אוריין, והיה מתפרנס מזה שהיו מקבצים בשבילו מבני העיר בכל שבוע סך ידוע. איש מיוחד היה מתעסק בזה, והיה הולך בכל שבוע לבעלי-הבתים לקבץ את הסך הקצוב, ומביאו אחרי-כן לבן הטובים. כשנודע הדבר להרב לא הוטב בעיניו, כי ראה שיוצא מזה נזק להצדקות הכלליות, כי כשנתבעים בני העיר על איזה צורך ציבורי, מענה בפייהם: זיינו בזה שאנו נותנים לאותו בן טובים, ויותר אין בכוחנו לתת. הרב הקפיד על זה ואמר להם, שיותר טוב לגרוע קצת מבן- הטובים, שאינו אלא יחיד, ולהוסיף על צדקה של רבים. הדיבורים של הרב גרמו שבעיני העיר התחילו להתייחס בקרירות להחזקות בן-הטובים, ומעט מעט היו פוחתים והולכים בנדבותיהם בכל שבוע, עד שהשליח שהיה הולך לקבץ את הנדבות ראה שאין הטרחה כדאית ופסק מללכת. אשת הבן- טובים באה ביום החמישי אל בעלה לבית-המדרש כדרכה לבקש לצרכי שבת, והשיב לה שאין בידו כלום לתת לה. האשה שבה ריקם לביתה, והאיש מרוב צער התחיל לבכות. והדמעות של האיש בקעו ריקיעים, ונעשו קטרוג גדול בשמים על הרב, שגרם להפסקת פרנסתו של בן הטובים. ועוד קטרוג שני היה על הרב עוד לפני זה: ימים אחדים קודם לכן באו לפני הרב שני אנשים להתדיין בענין הסגת גבול בחכירת איזה עסק מהאדון, שעל ידי כך קיפח אחד את פרנסתו של חברו והרב לא מחה בכל תוקף נגד המשיג גבול, ואילו היה מוחה בידו בכל כוחו היה מצייט לו. נצטרפו בבית-דין של מעלה שני הקטרוגים האלה יחד נגד הרב, ויצא הפסק למסרו ברשות השטן. קראו את השטן, ושאלוהו אם הוא מתיירא מהבעש"ט, והשיב שהוא מתיירא ממנו. אמרו לו בבית-דין של מעלה: אנחנו מוסרים לך את תלמידו של הבעש"ט, שהוא רב בעיר פלונית, לעשות בו כרצונך. ואל תתיירא מהבעש"ט, כי הוא יוצא מעכשיו מרשותו של הבעש"ט, ונכנס לרשותך. נתמלא השטן שמחה, והחליט לעשות להרב דבר שהוא נח ממות, היינו לפתות אותו שימיר את דתו, רחמנא ליציל. ודרכו של הרב היתה להתפלל תפלת שחרית של שבת בביתו, שהיה סמוך לבית-הכנסת, וכשהגיע זמן הקריאה בספר תורה היו מודיעים לו, והיה הולך לבית-הכנסת לשמוע קריאת התורה בציבור, ולהתפלל יחד עם הציבור תפלת מוסף, ואחרי התפילה היו המתפללים נכנסים לבית הרב לברכו "שבת שלום", והרב היה מכבד אותם בקידוש על יי"ש ושום משקה ממיקה ל"מזונות". הרב בעצמו לא היה שותה יי"ש ושום משקה משכר, רק מכוס של קידוש היה שותה מעט. כך היה נוהג בכל שבת. ובאותה שבת שחל להיות אחרי הדין תורה של השגת הגבול והפסקת מחייתו של בן הטובים, התחיל תפאום לבעור בלבו של הרב אש תאוה להמיר את דתו ר"ל.

הדבר היה בבוקר, כשהיה לבוש בביתו טלית לתפילת שחרית. מחמת תוקף תבערת התאוה הסיר מעליו את הטלית, ושתה כוס גדולה של יי"ש, שעמד על השולחן בשביל קידוש להציבור. מיד אחרי זה רץ כמשתגע לבית הכומר, כשהוא לבוש בבגדי שבת. בית הכומר היה מחוץ לעיר, וכשהכומר ראה את הרב בא מהעיר לביתו, קבלו בכבוד ושאלו מה פצו. הסיבה רבה, שהוא רוצה להמיר את דתו. תמה הכומר על כך, וגם שמח: ליתן כזה יעלה בחכתו... אמר לו הכומר: הנה אני עסוק עכשיו באורחים חשובים, ועל כן אביאך אל חדר קטן אחד שבבית, ותשב שם עד שהאורחים יסעו לדרך, ואז אקראך ונסדר את הדבר. קרא הכומר למשרתו, ויצו עליו להביא את הרב לאותו חדר, ולשים לפניו מאכל ומשתה כאשר יחפוץ, עד שייפנה מהאורחים, ואז יקראהו אליו. המשרת עשה בדברי אדוניו, וישם לפני הרב מאכלים שונים וגם יי"ש הרבה. והרב לקח גם כן כוס גדולה של יי"ש ושתה עד שנשתכר, והתחיל להקיא, כי לא הורגל בכך, ונפל על הארץ ושקע בשינה. שעות אחדות היה תפוס בשנתו, וכשנתעורר עדיין לא היה הכומר פנוי, ואש ההמרה עוד בערה בקרבו. שתי עמוד פעם הרבה מהיי"ש שעמד לפניו, ושוב נשתכר, ושכב עוד פעם על הקרקע, עד שפנה היום ושקעה החמה. והציבור, כשנכנסו דרכם אחר התפילה לבית הרב ולא מצאוהו בביתו, התחילו לחקור ולדרוש עליו היכן הוא, ונודע להם שרוח שגעון אחזה אותו פתאום, והוא רץ לבית הכומר להשתמד ר"ל. חרדה גדולה נפלה עליהם, ורעש גדול, עם בכיות ויללות, קמו בעיר. והבעש"ט הק' היה נוהג בכל סעודה שלישית של שבת להביט על תלמידיו בכל מקומות מושבותיהם, ולראות איך היא מזריגתם בקדושה, ובסעודה שלישית של אותה שבת, כשנסתכל הבעש"ט הק' בתלמידו זה, ראה חושך גדול סביבותיו, והוא משוקע בעומק הקליפות, רחמנא ליצלן. תמה מאוד הבעש"ט: איך בא אותו תלמיד לנפילה גדולה כזאת? ובהגיעו בזמנו "בני היכלא" הממילים "לבטלא כל קליפין עמד הבעש"ט הק' ולא אמר הלאה, והתחיל לשוטט ברעיונותיו הקדושים, ועלה לעולמות העליונים לחקור ולדרוש מה פשעו ומה חטאתו של תלמידו, שמסרוהו ליד הסטרא אחרא. בכמה היכלות קדושים לא השיבו לו כלום, עד שעלה להיכל גדול ונורא אחד, ושם גילו לו, כי בדבר שתי העבירות הנ"ל שעבר הרב ענשוהו ומסרוהו לרשות הסטרא אחרא. התחיל הבעש"ט הק' להמליץ טוב על תלמידו, והזכיר כמה מעשים טובים שיש לו, אך כל אלה לא הועילו להגן עליו להינצל מעונשו. לבסוף הזכיר הבעש"ט, שהוא תלמידו, נזהר מאוד בסעודת "מלוה מלכה" בכל מוצאי שבת קודש, וביקש שמצוה זו תגן עליו. השיבו לו, שהזהירות במצוה זו אמנם כדאית היא להגן עליו, אבל בתנאי שיקיים מצווה זו גם עכשיו, ויאכל עתה סעודת "מלוה מלכה", ואז יינצל, ואם לאו – לא יינצל. אחר פסק הדין הזה של בית דין של מעלה לקח הבעש"ט הק' משולחנו הקדוש פרסה אחת מהחלה שבצע לברכת "המוציא" של הסעודה השלישית, ועוד חלה אחת שלמה מ"ב החלות שלו, ומסרן לאחד מתלמידיו הגדולים, ואמר לו בזה הלשון: – קח ולך, והשי"ת יעזור. לא שאל השליח את רבו לאן ילך, ומה עליו לעשות בהחלה ובפרסה, וסמן על קדושת הבעש"ט הק' שבוודאי ינחהו השי"ת למחוז חפצו ויורהו מה לעשות. קיבל את החלות, השלימה והפרסה, יצא מבית הבעש"ט, והלך עד שהגיע אל מחוץ לעיר מעזבו. והבעש"ט הק' עדיין יושב אל שולחנו הקדוש עם המסובין, החבירא קדישא שלו, וחוזר הרבה פעמים בקולי קולות על המלים "לבטלא כל קליפין. המסובים לא ידעו את פשר הענין, אבל הבינו שבוודאי יש במעשה הבעש"ט הק' איזה דבר גדול. והשליח כשיצא את העיר, הלך לאט לאט לדרכו הבלתי ידועה לו. בינתיים כבר אתא לילה, וימש חושך. פתאום ראה השליח שמפוזרים על פני הדרך צורות ואבנים קטנות, וההליכה קשה מאוד. הבין השליח שזהו ודאי מעשה שטן, לעכבו מהליכתו, ולכן התאזר עוז להתגבר על המכשולים, והמשיך דרכו על גבי האבנים. כך היתה הדרך לאורך שני מילין. אחר כך היתה ישירה וחלקה, אבל לא לזמן רב. שוב ראה שתול הרבה מפוזר על הדרך, וכמעט שאי אפשר ללכת. התגבר השליח גם עתה, ובכל מאמצי כוחו המשיך את דרכו, עד אשר ריחמו עליו מן השמים והחול נפסק. וכך אירע גם פעם שלישית, בכה השליח והתפלל להשי"ת, שיעזרהו למלאות פקודת רבו הבעש"ט הק', ולגמור המצווה הנעלמת ממנו. ואחרי הפעם השלישית הרגיש השליח, שלא זו בלבד שהדרך היא טובה וישירה, אלא שהוא גם הולך בקפיצת הדרך. כעבור זמן מה ראה השליח מרחוק בית אחד, ונר מאיר בו. והוא הוא הבית של אותו הכומר, שהרב היה מוטל שם שתוי יין ושיכור. כנכנס השליח לבית לנחם מעט מעמל הדרך, ותיקף בניגון ראה שיהודי אחד המלושב במלבושי שבת ישן על הארץ, ובגדיו מלוכלכים מן הקיא שהקיא במשך היום. שאל השליח את השומר הנכרי שהיה שם, מי הוא זה, והשיבו, שהוא הרב של העיירה, ובא אל הכומר להשתמד. כשמעו השליח את הדברים הללו אמר בלבו: עכשיו אני מבין את כוונת הבעש"ט הק' בשלחו אותי. אני מבין עתה גם כן למה זה פגשתי בדרכי כל כך מכשולים ומעצורים: אלה היו מעשי שטן. נתן השליח שבח והודיה להשי"ת שהביאו בשלום לכאן, וישב כשעה לנחם מעמל הדרך. בינתיים נתעורר השיכור משנתו, ורצה תיכף למזוג לו עוד כוס גדולה יי"ש. אבל השליח אחזו בידיו ואמר לו: ידידי! מה שיהיה יהיה, אבל לעת עתה רחץ ידיך מקודם, ואחרי כן תשתה יי"ש כרצונך. לא סברה השיכור, ורחץ ידיו במים, ורצה לשתות. והשליח אמר לו שוב: מה

שיהיה יהיה, אבל לעת עתה תאכל תחילה מעט לחם, כי לא טובה השתייה בלי אכילה. והשיכור שוב לא סירב, ולבקשת השליח בירך ברכת "המוציא", והתחיל לאכול גם מפרוסת החלה וגם מהחלה השלימה, שהבעש"ט הק' מסר להשליח. וקדושת השיריים של סעודת הבעש"ט הק' התחילה תיכף להאשש עליו, ומיד בהתחילו לאכול נהפך ליש אחר, כי הסטרא אחרא נפרדה תיכף ממנו, והתחיל לצעוק בקול: הוי, מה עשית! הלא רציתי להמיר דת אלוקים חיים! אוי לי ואוי לנפשי! והיה בוכה והולך ומורט שערות ראשו מרוב התמרמרות, ואמר: אין לי תקנה אלא לבוא אל רבי הקדוש הבעש"ט, כי רק הוא יכול לתת לי תיקון. אבל רב המרחק בינינו, ואיך אוכל להשיגו עתה. הוי, מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכנה לבוא לפני רבנו הקדוש! והשליח אחרי שראה שהוא מתחרט מעומקא דלבא אמר לו: ידידי! שמע לעצתי ויטב לך: נצא מכאן החוצה, ונלך תיכף למעזבו, ואני מקוה להשי"ת שיושיענו ויגיענו לשם. בטח השליח בקדושת רבו הבעש"ט, אחרי שראה כל מה שעבר עליו בדרך, ואחר שהרב כבר מתחרט ובוכה ומתמרמר, שבדאי יעזור השי"ת להצילו, והוסיף לומר להרב: אחוז בחגורה שלי ונלך מכאן. הם יצאו מן הבית והתחילו לילך באישון לילה ואפלה. אחרי כמה רגעים ראו לתמהונה והנה הם בעיר מעזבו. הלכו בקפיצת הדרך. ונכנסו לבית הבעש"ט הק', כשהוא עדיין יושב על שולחנו הקדוש עם המסובים. הרב התעלף ונפל ארצה, וציוה הבעש"ט הק' לעוררו ולהשכיבו על המיטה לנוח. הרב התחיל לבכות ולקונן על המחשבה הרעה שעברה עליו, והבעש"ט הק' נתן לו תיקון כראוי, ונעשה צדיק גמור ובעל תשובה גמור. (סיפורי צדיקים)

מסירות נפש פאר כלל ישראל

אין קורצן פון פריער: ר' יוסלמאן לאזט זיך ארויס צו א מסוכנדיגע מיסיע... דער צוזאג פון די אויפשטענדלער... ר' יוסלמאן האט זיך געטראפן קעגן דעם ריז... ער האט איהם געוואלט הרגענען... ער האט מצליח געווען צו באהערשן דעם ריז אז ער רעדט בשם גאנץ כלל ישראל... די מיה האט זיך געלוינט... א פרישע צרה... פון א רעה קומט ארויס א טובה

נעבן א קוואל וואס האט ארויסגעפלאסן פון א פעלז צופוסנס פון דעם בארג הארנבערג, האט זיך געפונען א קליינע קירכע, אויף דעם וועג וואו ר' יוסלמאן האט געריטן. וועלנדיג אויסמיידן זיך באגעגעניש מיט די קירכע, אז ער זאל נישט געצוואונגען זיין אראפצונעמען זיין היטל און זיך בוקן צום צלם – איז ר' יוסלמאן אפגעטראטן פון וועג אויף א שטיינערדיגן דערנער-באדן. דא האט זיך זיין פערד אנגעקלאפט אין א שטיין, האט זיך אויסגעגלייטש און געפאלן און האט אראפגעווארפן זיין רייטער פון זיך. אייניגע מינוטן איז ר' יוסלמאן געלעגן אויף דער ערד און נאכדעם האט ער זיך מיט רויז שוועריקייט אויפגעהויבן. ער האט זיך ארומגעטאפט זיין גאנצן קערפער און ער האט צו זיין באפרידיגונג געפונען זיינע אלע גלידער גאנצע. "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו!" האט ר' יוסלמאן אויסגערופן אויפהויבנדיג זיינע אויגן צום הימל. נאכדעם איז ער צוגעגאנגען צו זיין פערד, איהם אויפהויבן פון דער ערד, אבער ער האט נישט געפונען אין איהם קיין לעבנס גייסט. דער פאל האט איהם פארוואונדעט צום טויט. אה, אין האב דיר פארלוירן, מיין געטרייער באגלייטער האט ר' יוסלמאן געזיפצט איבערן טויטן קערפער פון זיין פערד וואס דו האסט מיר אזוי אפט געטראגן אויף זיך מיט זיכערע טריט. יעצט וועל איך מוזן פארזעצן מיין וועג צופוס, באלאדנט מיט מיין שווערן זאק אויף מיינע אקסלען. ער האט אראפגענומען זיין זאק פון דעם פערד און האט עס ארויפגעלייגט אויף זיין אקסל. די שווערע משא, און וועלכן ער איז נישט געוואוינט געווען, האט אויף איהם שטארק געדריקט, און די שטיקנדע היץ האט איהם פארכאפט זיין אטעם. ר' יוסלמאן איז שוין דאן נישט געווען קיין יונגער מאן. ער איז שוין געווען איבער דעם פופציג יאהריגן עלטער. טייכן שווייס האבן זיך געגאסן פון זיין שטערן. פון מאל צו מאל האט ער אראפגענומען דעם זאק פון פלייצע און האט שווער אפגעטעמט. אה! האט ער געזיפצט מיין גוטער און געטרייער פערד האט מיר יעצט געלאזן אליין, און וואו וועל איך יעצט טרעפן א מענטש וואס זאל מיר פארקויפן א גוטן רייט-פערד? די פויערן באציען זיך יעצט מיט פארדאכט צו יעדן מענטשן און זיי איילן זיך נישט צו פארקויפן א פערד צו א אונבאקאנטן מענטש. און א פריץ ווידער וועט נישט אזוי שנעל איינשטימען צו פארקויפן איינעם פון זיינע גוטע פערד. און אזוי זיפצענדיג האט ער צוריק ארויפגעלייגט זיין זאק אויפן אקסל און האט פארגעזעצט זיין וועג. וואלט כאטש דער זאק נישט אזוי שווער געווען! האט ער געטראכט אפשר וואלט איך ארויסגענומען פון דארט אייניגע זאכן און דא איבערגעלאזט? אבער איך זעה נישט קיין זאך וואס איך קען אן דעם אויסקומען. איך מוז דאך האבן א שיינעם פראכטיגן אנצוג, אז איך זאל קענען ערשינען ווי געהעריג איך אויבערהערצאג'ס הויף. ר' יוסלמאן איז געגאנגען ווייטער, מיט א איינגעבויענעם רוקן אונטער זיין משא. פלוצלונג האט דערגרייכט צו זיינע אויערן א אפקלאנג פון רוישנדע פערד-טריט. אט האט ער ביי זיך געטראכט אט דערנעהנטערט זיך אהער א רייטער מיט א פערד. אפשר וועט מיר יענער פארקויפן זיין פערד, אדער ער וועט איינשטימען צו פירן מיין משא פאר א גוטן לוי. פארזעצונג קומט איה

לע"ז הא"ח מרת יונדל יטל ע"ה בהרה"ח ר' יוסף יהודה הלוי זצ"ל הרה"ח ר' יוסף יעקב זצ"ל נדב"ע י"ל וט"ו נאבותיו ורבותיו זע"א הרה"ח ר' חיים זצ"ל בהגה"צ רבי אשר ישעי' זצ"ל הרה"ח ר' יהודה אריה זצ"ל בהרה"ח ר' חיים יוסף הלוי זצ"ל לע"ז הא"ח מרת רייזל אסתר ע"ה בהרה"ח ר' יודא זצ"ל בהרה"ח ר' ישעי' זצ"ל